

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. поједини бројеви „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ не продају се. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

у Антропометриско-полицијском одељењу Министарства Унутрашњих Дела:

за секретара пете класе Александра Ј. Андоновића, писара прве класе истог одељења; и

за писара треће класе и шефа истог одеља у Пожаревцу, Милана Графа, писара четврте класе и шефа истог одеља.

Из канцеларије Министарства унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, поставити:

за начелника прве класе округа крушевачког Павла Поповића, пређашњег начелника окружног;

за начелника друге класе округа врањског Спиру Поповића, начелника исте класе округа скопљанског, по службеној потреби;

за начелника треће класе округа тимочког Антонија Вилдовића, начелника исте класе округа врањског, по службеној потреби;

за начелника треће класе округа пожаревачког Петра Кочића, јавног правозаступника из Врање;

за начелника четврте класе округа скопљанског Ранка Д. Трифуновића, начелника исте класе округа кумановског, по службеној потреби;

за начелника четврте класе округа смедеревског Николу Ђ. Ванића, члана прве класе Управе вароши Београда;

за начелника четврте класе округа чабанског Милана Ј. Анђелковића, члана прве класе Управе вароши Београда; и

за начелника четврте класе округа кумановског Светислава З. Пауновића, јавног правозаступника из Шапца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза жупског Др. Павла Радојковића, бив. среског лекара;

за лекара среза криво-паланачког Др. Љубомира Варића, бив. државног питомца;

за лекара среза гостиварског Др. Борђа С. Каламараса практичног лекара из Скопља.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за чланове прве класе Управе вароши Београда: Благоја Радовановића, начелника прве класе среза гружанског и Живојина Белопавлића, начелника прве класе среза пољаничког;

за чланове прве класе Управе вароши Скопља: Косту Ј. Стојановића, начелника прве класе среза ваљевског и Драгољуба Ђ. Јовановића, начелника друге класе среза зајечарског;

за начелника прве класе среза жичког Сретена Кочића, начелника исте класе среза таковског, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза гружанског Милорада Смиљанића, начелника среског у пензији;

за начелника прве класе среза зајечарског Милоја Радуловића, секретара судског у оставци;

за начелника друге класе среза пољаничког Милана Мишића, начелника исте класе среза кичевског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза таковског Петра Милићевића, начелника исте класе среза жичког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза кичевског Илију Аранђеловића, секретара исте

класе начелства округа ново-пазарског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза ваљевског Милана Ј. Милановића, секретара друге класе првостепеног смедеревског суда;

за начелника треће класе среза поречког, округа тетовског, Николу Милошевића, полицијског писара прве класе среза грочанског;

за секретара друге класе начелства округа ново-пазарског Милана Пурића, начелника среског у пензији;

за полицијског писара треће класе среза пријеполског Драгомира Николића, практиканта Управе вароши Београда; и

за полицијске писаре треће класе Управе вароши Скопља Јована Цветковића, апсолвираног правника; Василија Стевановића, правника; Љубомира Каровића, практиканта првостепеног краљевског суда и Рајка Ивковића, практиканта начелства округа кавадарског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза лесковачког Радмила Милићевића, порезника четврте класе пореског одељења среза лесковачког, по престанку;

за полицијског писара прве класе среза звишког Стевана Панчића, полицијског писара исте класе среза пожаревачког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза неготинског Милорада Тодорчића, порезника пете класе пореског одељења среза хомољско;

за полицијског писара прве класе начелства округа охридског Стојана Дајића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара друге класе среза подунавског Сретена Ристића, судског писара у оставци;

за полицијског писара треће класе среза млавског Љубомира Милинковића, порезника шесте класе пореског одељења среза жичког, по престанку;

за полициског писара треће класе среза поштомачког Чедомира Тодоровића, полициског писара исте класе среза ко-савичког, по службеној потреби;

за полициског писара треће класе среза пожаревачког Христифора Ђуричића, полициског писара у оставци;

за полициског писара треће класе среза скопљанског Ристу Михаиловића, пређашњег полициског писара;

за полициског писара треће класе среза азбуковачког Милана Н. Ђорђевића, полициског писара у оставци;

за полициског писара треће класе среза крагујевачког Бранка Мандића, апсолвираниог правника;

за полициског писара треће класе среза параћинског Ђорђа Ђорђевића, апсолвираниог правника;

за полициског писара треће класе среза власотиначког Животу Миленковића, правника и пређашњег практиканта среза ресавског;

за полициског писара треће класе среза брзопаланачког Игњата Б. Стевановића, правника;

за полициског писара треће класе среза грочанског Обрада Матића, правника;

за полициског писара треће класе начелства округа крушевачког Александра Гавриловића, свршеног ученика осмог разреда гимназије и резервног коњичког потпоручника;

за полициског писара треће класе среза рачанског Милорада Микића, писара општине београдске;

за полициског писара треће класе начелства округа крушевачког Љубомира Вукићевића, практиканта среза лепе-ничког; и

за полициског писара треће класе среза јабланичког Петра Матића, практиканта грађевинског одеља начелства округа моравског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1913. године у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Милану В. Стојановићу, полициском писару треће класе управе вароши Београда;

Живку Лукићу, полициском писару треће класе среза рачанског; и

Славку М. Татићу, полициском писару треће класе среза крагујевачког, — уваже оставке, које су поднели на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1913. године у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Глигорију Тасићу, полициском писару треће класе среза охридског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се: Љубомир Марковић, начелник прве класе округа крушевачког;

Стеван Живановић, начелник друге класе округа чачанског;

Драгољуб Миливојевић, начелник четврте класе округа пожаревачког,

Вељко Рамадановић, Тихомир Денић и Милан Пешић, чланови прве класе Управе вароши Скопља; и

Марко Пешић, начелник прве класе среза поречког, округа тетовског, — на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стању покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Видан А. Пандуровић, начелник четврте класе округа смедеревског, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе с тим, да му се на име помоћи издаје из државне касе 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгослав Красић, полициски писар треће класе среза јабланичког, и

Тихомир Марић, полициски писар треће класе среза скопљанског, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. децембра 1913. године у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Будимир Сврзић, полициски писар треће класе среза пријепољског, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одобрено је решење Државног Савета од 29. новембра ове године, Бр. 2761, које гласи:

Одобрава се Министру Унутрашњих Дела, да накнадно оправке зграда крагујевачке болнице по прегледаном и одобреном предрачуноу од стране Министра Грађевина 17. септембра ове године Бр. 5863, може утрошити (2445.20) — две хиљаде четири стотина четрдесет пет динара и двадесет пара, на терет партије а ванредних расхода санитетског буџета за ову 1913. годину, на оправке и доправке и осталих санитетских грађевина.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 29. октобра 1913. год. Бр. 2423, донето на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

Да се Ђорђе Леро, бакалин из Београда, родом из Билећа у Херцеговини, и по прирођењу поданик амерички, по својој молби прими у српско пољанство изузетно § 44. грађ. закона

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. новембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 11. септембра 1913. год. Бр. 1916, донето на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

Да се Фридрих Ружичка, нижињер управе за грађење, родом из Брежана у Ческој и поданик аустријски, по својој молби прими у српско пољанство, заједно са својом женом Мицом изузетно од § 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег пољанства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 20. септембра 1913. год. Бр. 274, донето на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

Да се Стеван Колар, наставник гимназије из Крушевца родом из Митровице и поданик угарски, по својој молби прими у српско пољанство заједно са својом женом Ружом, пунолетном децом Станиславом и Драгутином и малолетном Маријом и Одгом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег садашњег пољанства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. децембра 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу члана 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 26. септембра 1913. год. Бр. 1742, донето на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

Да се Никола Половина, наставник нишње гимназије родом из Гомирја и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство изузетно § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпует из својег садашњег поданства, заједно са својом женом Јелисаветом.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. децембра 1913. год. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда.

Заблазио сам да полициске власти у последње време скроз немарљиво врше закона и моја ранија наређења у погледу чињења потерница за извршиоцима злочиних и осталих казнимих дела. Многе од њих у опште и не чине потернице, а оне, које то и чине, врше то само рго форма, јер су им потернице тако оскудне и немарљиве, да од њих не само нема никакве користи по истрагу, већ чине пометњу и штету по државне интересе. Нарочито су у последње време учестале потернице са назначењем имена лица, која се траже, без означења година старости и ма каквог личног описа, па ма то био случај да кривац после дужег времена побегне из притвора баш те власти, која потерницу чини. Најзад, и поред толико обнављаних наредаба потернице се не шаљу Антропометријском Одељењу како би их ово могло објавити у „Полициском Гласнику“, ма да од тог објављивања потерница у службеном листу може бити највеће користи по проналажење и хватање криваца.

Констатујући ова факта нашао сам се побуђен да овим и последњи пут обратим пажњу полициским властима, да у будуће обраћају најозбиљнију пажњу на редовно и уредно слање правилних потерница како свима полициским властима, тако и Антропометријском Одељењу — коме у сваком случају треба нарочито адресовати потерницу.

Окружни начелници — управник вароши Београда — приликом ревизија канцеларија у својим подручјима редовно ће бити дужни да контролишу извршене овог мог наређења, а стављају им до знања да ћу од сада за сваки случај непосредности овога наређења примомивати сву закониту строгост искључиво према старешинама дотичног полициског надлештства, где би се грешка десила, без обзира што би сви ту одговорност преносили на млађе своје чиновнике.

Абр. 1582.

2. децембра 1913. год.
у Београду.

Министар Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић.

РАСПИС

Свима окружним начелствима у старим и новим границама и Управи града Београда.

Приметио сам да иследне полициске власти неједнако поступају у питању: да ли окривљени може имати браниоца и у претходној истрази и у којој мери?

Тако, док једне у основи не признају то право окривљеном и његовом браниоца као таквог у опште не признају; друге налазе да бранилац окривљеног има право само да расмотри и прочита решење о стављању и у притвор, не допуштајући му да том приликом прочита и расмотри и акта истраге, а троће стављају на расположење и прочитање браниоцу сва акта истраге, како би он, на основу тога, могао употребити даља правна средства у одбрану свог клијента.

Поводом тако неједнаког поступања сматрам за потребно да скренем пажњу свима иследним полициским властима на пропис члана 153. устава, по коме окривљени може, ако хоће, имати браниоца и у претходној истрази, у свима кривичним делима. Па како у претходну истрагу спада и истрага коју полициска власт води по основу § 19. кривичног судског поступка, то је погрешно поступање оних полициских власти, које у основи не признају окривљеном право да може имати браниоца и у тој истрази.

Исто је тако погрешна и неоснована радња и оних полициских иследних власти, које сматрају да бранилац окривљеног има права само прочитати и расмотрити решење о притвору, јер кад су у томе решење изнети докази о постојању дела и докази о кривичној одговорности окривљеног, који се докази једино црпе на основу акта дотле вођене истраге, онда је неосновано закраћивати право браниоцу окривљеног да прочита и акта те истраге, на основу које је донето решење о притвору, нити ту може бити бојазни да ће се истрага, због тога, осујетити, пошто бранилац све оно што би из акта истраге могао видети, види већ из самог решења ако је оно правилно и сагласно актима истраге донесено. Ово у толико пре, што је бранилац већ и по праву § 53. закона о правозаступницима дисциплински одговоран ако би правна средства на зло употребио, у колико такав његов поступак не би по кривичном закону и већу казну за собом повлачио.

Кад је поменути уставним прописом признато право окривљеном да у претходној истрази може имати браниоца, и кад је, према § 1. закона о правозаступницима, дужност правозаступника да људима који га позову, своју помоћ укаже и ове усмено или писмено пред судовима и другим јавним надлештвима заступа у пословима, који захтевају знање закона — онда се то право окривљеног не може не признати нити се браниочево право и бранилачка дужност могу крњити и ограничавати, већ му се оно мора признати и допустити у оној мери и у оним границама у којима то Устав и други позитивни закони налажу и прописују.

Ако, међутим, бранилац то уставно и законско право своје и окривљенога злоупотреби, онда иследна полициска власт има право и дужност противу такве могуће злоупотребе браниоца употребити правна средства, која јој закон за то ставља на расположење.

Према овоме бранилац окривљеног има права:

1., да прочита сва акта вођене истраге по делу његова клијента у цели употребе правног средства противу одлука — решења иследне власти, па било да он одговара за злочине, преступно или иступно дело;

2., да се са својим клијентом састане у присуству иследника у цели бранилачких послова;

3., да у име свог клијента подноси иследној власти усмене или писмене представке у цели правилније истраге и одбране свог клијента; и

4., да присуствује вештачким прелелима, који се врше у цели извиђања по кривици његова клијента.

То су права која бранилац има и може имати, према садашњем стању нашег законодавства, у претходној истрази у свима кривичним делима. Према томе бранилац нема права да присуствује испиту свог клијента и испиту сведока, нити да за окривљеног даје било усмене било писмене одговоре, јер му то право не даје ни једна одредба кривичног судског поступка.

Препоручујући начелству — управи, да се по овим упутствима управља, и да мотри и пази, да се у његову, њену, кругу надлежности управљају по њима и све иследне полициске власти, ја му, јој, препоручујем исто тако да води рачуна и о држању и понашању бранилаца у поменути приликама. Оно, она ће се старати да их с иследним полициским властима у своје кругу надлежности, не крњећи њихова уставна и законска права, држи у границама које су Устав и закони обележили за та права, и да, у противном случају, предузимље одмах законске мере и правна средства противу евентуалне злоупотребе тих права.

ПБр. 16321.

3. децембра 1913. год.
у Београду

Министар
Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић

РАСПИС

Свима окружним начелствима у старим и новим границама Србије и Управи вароши Београда.

Чланом 2. земаљског Устава утврђене су и законски народне боје: црвена, плава и бела. На основу тог уставног наређења састављена је и српска тробојка — застава — од тих боја и тим редом.

Уредбом од 23. фебруара 1903. г. (Српске Новине бр. 45) регулисано је питање

о прослави државних и народних светковина; а указом Краљевим од 2 јануара 1904. године, на предлог Министарског Савета, именовани су дани, који се празнују као државна и народна светковина.

Међутим ни једним тим законским прописом, па ни доцнијим наређењима мојих претходника, није објашњено: кад се и у којим приликама има истицати српска тробојка на државним надлештвима и приватним домовима; као и да ли имају право истицања застави своје народности странци, који у Србији стално живе.

С тога, а на основу §§. 5. и 7. Устројства Државне Централне Управе наређујем начелству — управи — да се, у овом питању, од сад, овако управља:

1. Сва државна надлештва *дужна су* истаћи на видном месту (балкону, прозору, крову и т. д.) српску тробојку на дан државног празника и народних светковина;

2. На свима српским држављанима, без обзира на народност и веру, лежи морална дужност да своје домове декоришу српском тробојком на дан државног празника и народне светковине;

3. Странци, који стално живе у Србији, имају права истицати заставе своје народности на својим домовима и друштвеним зградама, било кад је прослава нашег државног празника и народне светковине, било кад је слична прослава њихове народности, али и у једном и у другом случају они су дужни, поред своје заставе, истаћи и српску тробојку.

3. Под истим погодбама могу се истицати српске тробојке и заставе странаца, који стално у Србији живе и у другим свечаним приликама, кад је уобичајено и на тај начин манифестовати свечаност прилике.

3. Страно мисије које представљају своју државу, посланства и конзулати, нису дужни, у приликама горе поменутих, истицати и српску тробојку.

ПБр. 16.370.

4. децембра 1913. год.
у Београду.

Министар Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА у месецу септембру 1913. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе вароши Београда, градских и средских судова, у току месеца септембра 1913. године извршено је у старим границама Србије:

1. Убиства	36
2. Детоубиства	—
3. Нехотичних убиства	13
4. Покушаја убиства	38

5. Разбојништава	18
6. Силовања	3
7. Тешких телесних повреда	8
8. Паљевина	46
9. Опасних крађа	84
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	13 ¹⁾

Од изложених дела пронађено је:

Убиства	31 или	86.1%
Детоубиства	—	—
Нехотичних убиства	13	100.0%
Покушаја убиства	37	97.3%
Разбојништава	17	94.4%
Силовања	3	100.0%
Тешких телесних повреда	8	100.0%
Паљевина	3 или	6.9%
Опасних крађа	33	39.2%
Злонамерних поништаја туђих ствари	7	53.8%

Највећи број убиства извршен је *ватреним оружјем* (24), затим *оштрим оруђем* (5), *туђим* (4), *тровањем* (1) и (2) *непознатим оруђем*.

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 16 случајева, у *освети* за 4, у *нужној одбрани* за 3, у *одбрани имовине* за 3, у *користољубљу* за 2, у *мржњи* за 1, у *душевном растројству* за 1 и за 6 случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима изложена убиства извршена су: у срезу ваљевском 3 (1 непронађено), у срезу грочанском 2, у срезу космајском 2, у срезу јабланичком 2, у срезу левачком 2, у срезу параћинском 2 (1 непронађено), у срезу хомољском 2, у срезу добричком 2 и по 1 у срезовима: лесковачком (непронађено), гужанском, брзопаланачком, деспотовачком, бањском, јадранском, азбуковачком, мачванском, млавском, голубачком, орашком (непронађено), подунавском, јасеничком округа смедеревског (непронађено), бољевачком (непронађено), ужичком, рачанском, жичком

¹⁾ У месецу септембру 1912. г. ових дела је било:

1. Убиства	23
2. Детоубиства	—
3. Нехотичних убиства	7
4. Покушаја убиства	23
5. Разбојништава	5
6. Силовања	3
7. Тешких телесних повреда	4
8. Паљевина	31
9. Опасних крађа	63
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	7

и у варошима: Београду и Пожаревцу.

Детоубиства није било.

Нехотична убиства извршена су: у срезу пчињском 2, у срезу лепеничком 2, у срезу прокупачком 2 и по 1 у срезовима: крагујевачком, беличком, параћинском, млавском, добричком, косаничком и трнавском.

Покушаји убиства извршени су: у срезу јабланичком 4, у срезу орашком 3, у срезу тамнавском 2, у срезу подерском 2, у срезу посаво-тамнавском 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2, у срезу тимочком 2, у срезу жичком 2 и по 1 у срезовима: врачарском, масуричком, власотиначком, лесковачком, крагујевачком, лепеничком, брзопаланачком, деспотовачком, беличком, параћинском (непронађено), бањском, нишском, хомољском, рамском, звишском, таковском, заглавском, бољевачком и косаничком.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу љубићском 3 (1 непронађено), у срезу нишском 2 и по 1 у срезовима: колубарском округа ваљевског, поречком, ражањском, расинском, ресавском, азбуковачком, подерском, посаво-тамнавском, хомољском, моравском округа пожаревачког, орашком, трнавском и у вароши Крагујевцу.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: копаоничком, белоаланачком и мачванском.

Тешке телесне повреде извршене су по 1 у срезовима: тамнавском, копаоничком, мачванском, таковском, орашком, прокупачком, жичком и у вароши Крагујевцу.

Паљевине су извршене: у срезу деспотовачком 6, у срезу трнавском 6, у срезу алексиначком 5 (1 пронађена), у срезу подунавском 4, у срезу параћинском 2, у срезу јадранском 2, у срезу зајечарском 2, у вароши Зајечару 2, у срезу жичком 2 и по 1 у срезовима: тамнавском, крагујевачком (пронађена) брзопаланачком, жупском, ресавском, сврљашком, нишавском, хомољском, млавском, љубићском, таковском, бољевачком, тимочком, црногорском и златиборском (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око 14.000 динара.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **10** (4 пронађене), у срезу тамнавском **5** (све пронађене), у вароши Нишу **5** (2 пронађене), у срезу љубићском **4** (две пронађене), у вароши Крагујевцу **3** (1 пронађена), у срезу пожаревачком **3** (1 пронађена), у вароши Смедереву **3** (1 пронађена), у срезу орашком **3** (2 пронађене), у срезу колубарском округа београдског **2**, у срезу колубарском округа ваљевског **2** (1 пронађена), у срезу грузанском **2**, у срезу расинском **2** (обе пронађене), у срезу бањском **2**, у вароши Пироту **2**, у срезу посаво-тамнавском **2** (1 пронађена), у срезу таковском **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2** (1 пронађена), у срезу црногорском **2** и по **1** у срезовима: врачарском (пронађена), ваљевском (пронађена), посавском округа ваљевског, подгорском, власотиначком, јабланичком, лесковачком (пронађена), јасеничком округа крагујевачког, жупском, ресавском (пронађена), беличком (пронађена), сврљишском (пронађена), нишком, јадранском, поцерском, звишском, подунавском, бољевачком (пронађена), зајечарском, прокупачком, ариљском, трнавском и у варошима: Врањи (пронађена), Гуприји, Шапцу, Пожаревцу (пронађена), Књажевцу и Ужицу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **15.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу нишком **4** (3 пронађена), у срезу бањском **2** (1 пронађен) и по **1** у срезовима: тамнавском (пронађен), жупском (пронађен), поцерском (пронађен), звишском, зајечарском, жичком и студеничком.

Вредност свих уништених ствари износи око **1.400** динара.

Поред изложених дела у месецу септембру ове године извршено је у Србији и **16 самоубистава** и то: у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: космајском, грузанском, копаоничком, беличком, лужничком, посаво-тамнавском, косаничком, ужичком, трнавском и у варошима: Београду, Врањи, Крагујевцу, Гор. Милановцу и Прокупљу.

Највећи број самоубистава извршен је: *ватреним оружјем* **8**, затим *вешањем* **5**, *тровањем* **1**, *скакањем кроз прозор* **1** и *скакањем под воз* **1**.

Узроци извршењу ових самоубистава леже: у *болести* за **4** случаја, у *душевном растројству* за **3**, у *страху од казне* за **1**, из *честољубља* за **1**, из *љубоморе* за **1**, и за **6** случајева узроци су *непознати*. **Покушаја самоубистава** није било. Општи преглед горе изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	ОКРУЖИ											
		Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљењиве	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	4	—	—	1	—	—	—	—	3	—	1	—
2	« ваљевски	3	—	—	2	1	—	1	1	10	1	—	—
3	« врањски	3	—	2	7	—	—	—	—	4	—	1	—
4	« крагујевачки	4	—	3	2	1	—	1	1	6	—	2	—
5	« крајински	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—
6	« крушевачки	—	—	—	—	2	1	1	1	3	1	1	—
7	« моравски	5	—	2	3	1	—	—	9	3	—	1	—
8	« нишки	1	—	—	2	2	—	—	6	9	6	—	—
9	« пиротски	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	1	—
10	« подрински	3	—	—	4	3	1	1	2	5	1	1	—
11	« пожаревачки	5	—	1	3	2	—	—	2	5	1	—	—
12	« руднички	—	—	—	1	3	—	—	2	6	—	1	—
13	« смедеревски	3	—	—	5	1	—	1	4	9	—	—	—
14	« тимочки	1	—	—	4	—	—	—	6	3	1	2	—
15	« топлички	2	—	4	1	—	—	1	—	1	—	2	—
16	« ужички	2	—	—	—	—	—	—	2	4	—	1	—
17	« чачански	1	—	1	2	1	—	1	8	1	2	1	—
18	Управа града Београда	1	—	—	—	—	—	—	—	10	—	1	—
Свега:		36	—	13	38	18	3	8	46	84	13	16	—

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 9. децембра 1913. године АБр. 1606, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ВАЖНОСТ ПРИМЕНЕ ДАКТИЛОСКОПИЈЕ У ИСТРАЗИ

Сва светска штампа са најживљим интересовањем писала је о крађи чувеног Де-Винчијевог портрета »Боконде«, која је извршена у париском »Лувру« 8. августа 1911. године у Паризу. Са истом пажњом сва је штампа последњих дана пропратила и проналазак извршиоца горње крађе.

Да и ми у кратким потезима изнесемо пред читаоце овај догађај, побуђује нас не само илустровање те крађе и проналаска њенога учиниоца, већ нарочито то, да скренемо пажњу истражницима на поучност овога случаја коју им он собом пружа.

И поред највеће предострожности која влада у Галерији лепих слика у Тиљеријама у погледу спречавања крађа драгоцених портрета,

ипак је једнога дана у горе наведено време са највећим изненађењем констатован тајанствени нестанак »Боконде«, чија вредност прелази суму од милион франака.

Резултат истраге остао је неповољан. Успело се само толико да се под једним степеницама у Лувру нађе оквир из кога је украдено платно са портретом »Боконде«.

Као и у свима случајевима извршених крађа, првенствени рад у истрази био је поверен г. Бертјону, шефу париског Антропометријског Завода, чији је задатак био, да на нађеном оквиру или на његову стаклету пронађе евентуални отисак претију извршиоца крађе.

Г. Бертјону је пошло за руком да на стаклету, које је покривало портрет »Боконде«, вештачким путем пронађе један отисак палца (види слику под Бр. 1.) руке непознатог лица, који је несумњиво указивао на околност да је то траг који је крадљивац оставио за собом.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Да би се могло вршити поређење пронађеног отиска, надлежни истражни судија који је руководио целокупном истрагом ове крађе, саставио је списак свију лица која су, ма којим поводом, могла бити у могућности да изврше крађу, па је по томе списку сва именована

неумешном иследнику, тек стоји факт да је Перуђија изостао из списка лица која су упућена г. Бертијону на идентификацију, и онда је појаман негативан исход проналажења лица чији је отисак прстију нађен на поменутом стаклу. Тако је разумљиво да је и сва

Бери није придао озбиљне важности овој понуди, али је ипак о њој известио директора флорентинског музеума који га је упутио да ступи у преговоре са понуђачем.

И пре заказаног дана Перуђија је 30. новембра изненадно приспео у Флоренцију и позвао Берија у свој хотел да му покаже слику и да прекине погодбу са њиме.

Перуђија је показао куцу оригинал „Боконде“, али је овај захтевао да се оригиналност портрета утврди од стране чиновника музеума. По пристанку Перуђија у флорентинском музеуму буде утврђено, да је понуђени портрет оригинал Де-Винчијеве „Боконде“, те је одмах по том следовало апшење Перуђија, који је одмах на првом саслушању код полицијске власти признао да је он, без саучасника, сам извршио крађу „Боконде“ из париског Лувра.

Кад је у Париз допрла вест о овоме признању, по његовом имену пронађен је Перуђијев антропометријски картон у Бертијоновом Заводу, који се тамо налазио тим поводом што је он у два маха (1908. и 1909. године) био иступно кажњаван.

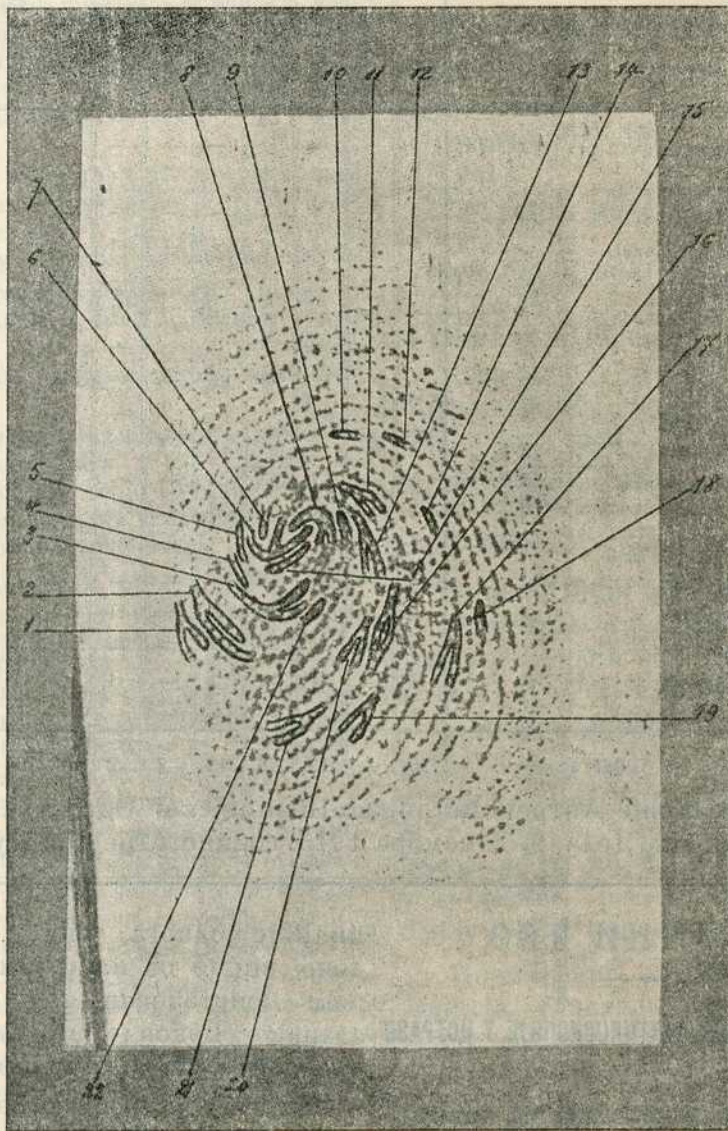
Одмах је извршено поређење раније нађеног отиска на стаклу са портрета „Боконде“ са Перуђијевим отисцима прстију на антропометријском картону, и тим је путем утврђено да је поменути нађени отисак идентичан са отиском палца леве Перуђијеве руке (види слику под Бр. 2).

Износимо фотографије оба та увеличана отиска да бисмо читаоцима, а нарочито истражницима што јасније предочили могућност и апсолутну сигурност овога начина идентификације.

И код нас је у Београду у последње време Антропометријско Одељење знатно распростраило рад у вештачком проналажењу учинилачких трагова на местима извршених кривичних дела, и постигло је врло повољне резултате.

Само је прека потреба: да иследници на местима извршених кривичних дела обезбеде непроменљивост нађеног стања после дела, како би проналазак заосталих учинилачких трагова био осигуран од додира непозваних руку.

Из горе описаног непотпуног и неупутног иследничког рада види

Бр. 1.

лица упутио Антропометријском Заводу ради идентификације.

У поменутом списку, који је обухватио 276 лица, није се налазило име доцније пронађенога крадљивца Перуђија зато што је на два месеца пре дана извршења крађе Перуђија био напустио ранији свој рад на оквирању уметничких слика у Лувру. Сутра дан по извршењу дела Перуђија је само површно саслушан код иследне власти, велимо површно, зато што свакако због толиког размака времена свога нерада у Лувру није узиман у комбинацију као могући извршилац дела. Или та околност, или какав случај, који се овом приликом тако горко светио

даља истрага морала бити без успеха. Кривац и поред огромних расписаних награда и поред најсавеснијег трагања како власти тако и сваког Француза понаособ, није могао бити пронађен док није сам дао јава о себи.

Кривац је, читајући из новина, сазнао да антикварска фирма Бери у Флоренцији врши куповину уметничких старина. 16. новембра тек. год. Бери добије од Перуђија једно писмо са потписом „Леонард“, у коме овај нуди Берију „Боконду“ на продају, изражавајући жељу да „Боконду“ види у флорентинском или у коме талијанском музеуму, и тражећи за портрет суму од 650.000 франака.

се како и најбољи иследници париски могу грешити, тако да од тога сама ствар трпи, и зато бисмо желели да тај случај, који је

греха са духовним лицима, тела убијених спаљивана су.

Почев од 1751 и даље по 1769 год. све проститутке прогоњене су

Бр. 2.

претрпео осуду целокупне штампе, буде добар наук нашим колегама.

А. Ј. Андоновић.

ИСТОРИЈА ПРОСТИТУЦИЈЕ

И НАШЕ ЗАКОНОДАВСТВО

(по В. Дерјужинском)

(СВРШЕТАК)

Проституција, пак, кажњавана је тешким телесним казнама и прогонством, а ако је она чињена у виду заната за новац, онда су казне удвајане.

Сводништво је такође кажњавано батинама и прогонством. Ако су то чинили родитељи са децом, муж са женом, брат са сестром или старалац са пуилом, онда су изрицане смртне казне. У случајевима, пак,

у Темишвар, у Банату, на изванредно низ година, без права на повраћај у Беч. Два пут годишњ; сплуштане су оне Дунавом за Банат и тамо одређиване на разне послове, а неке су, опет, теране у тврђаву Каргениц на принудне послове.

Исто се тако поступало и са мушкарцима, оданих распусном животу. За прве кривице терани су у затвор у „Rumoghaus“, а за даље кривице долазила је телесна казна и на послетку затварање у дом за вечиту поправку.

Сви покушаји Марије Терезије, да строгим мерама подигне наравственост, остали су без очекиваних резултата.

Ни прогонство у Темишвар, ни „комисија целомудрености“, ни увећавање броја бракова, нису помогли да се проституција уништи.

На против ова строгост изазвала је појаву агената изазивача, развила шантажу и шпијунство, а проституција је само променила форму, јер је бегала од власти са улице и крила се по јазбинама и ћумезима.

Бечке собарице (Stubenmädchen) успеле су да створе изузетан положај и толико изашле на глас, да су странци навраћали на Беч ради њих.

У опште у Бечу је тада било преко 15 000 проститутака, и крајњи резултат напора Терезијиних био је тај, да је она 1776 године морала отворити у Бечу болницу за сифилитичне.

Није никакво чудо, што су се после оваквог неуспеха и аустријско и друга законодавства вратила ономе што је било раније — трпети зло које постоји, али се старати да се оно ограничи и зле последице сведу на што мању меру.

Тако се сада гледа у већини културних држава, и, као што рекосмо, тежња се своди на што јачу контролу да се ипак одржи наравственост и сачува здравље, јер се проституција јавља као један од главних фактора у ширењу опаке и по последицама зле болести сифилиса.

Овај надзор санитетско-полицијски није у свима земљама подједнак.

Он је негде јачи негде слабији. Управо негде се он своди на уличну и у опште јавну проституцију, а негде је, ошет, ширих граница, јер под исти потпада свако женскиње, за које се докаже да блудничу у виду заната.

Онај први случај постоји у Енглеској, где је до 1864—69 г. проституција била са свим слободна, па је тада законом подвргнут надзору, али је услед покрета званог „аболоционизам“ већ 1886 г. скинут шири надзор полиције над проституцијом.

О овоме покрету и погледима на државну контролу над проституцијом ми ћемо говорити доцније, а сада ћемо прећи да изнесемо развој ове у нашој земљи и законске одредбе и права надзора државних власти.

Наше законодавство, у старој српској држави, такође је прописивало тешке казне за разврат и женских и мушких.

Далеко је било и помислити, да је проституција у то доба добила легитимно право, кад је то био пе-

риод, у коме се скоро свуда покушавало њено истребљење; а тога, у осталом, у српској држави није ни могло бити према великом породичном моралу, који је онда био.

У нашој новој држави проституција је била непозната за један већи период времена.

Али утицај културе из суседства, и олакшан саобраћај са страним светом учинили су своје, те се наша полиција почела сретати са ширим посртањем наравствености већ око шездесетих година.

Наравно, да се против те појаве устајало свима законским средствима у тежњи сузбијања и уништавања.

Али друштвени је живот текао истим правцем и даље, са свима својим и наказним и добрим особинама.

Проституција, као последица нових погледа, нових схватања није легитимисана, али није била ни непозната.

Разне јазбине и ђумези, које су прихваћале друштвени шљам, прво су поникле у Београду, а он их је, после, пресађивао и даље.

Такав је одношај остао све до 30. марта 1880. године, када је донесен закон о уређењу санитарске струке и чувању народног здравља, којим је Министар Унутрашњих Дела овлашћен, да и ово питање уреди.

Извршујући ово законско наређење, Министар је, у тежњи „да се ограничи разврат, да се спречи умножавање и ширење венеричних болести и да се очува наравственост од јавних повреда,“ прописао прва правила о проституцији под 18. априла 1881. године СМ 1336.

На седамдесет година, дакле, по постанку наше нове државе, ми смо се морали мирити са овим друштвеним злом и легитимисали га.

Интересантно је запазити, да се и на страни и у нас, при регулисању овога питања, прво пошло оним истим путем, којим је то питање регулисао још Солон, на име установом јавних проститутских домова.

Рачунало се, бар, да ће се друштвени шљам извојити и ићи у ове одвојене домове; да ће тако одвојен и удаљен од осталог света, а под јаким надзором власти, бити мање саблажљив за остали свет, и мање опасан са чисто здравственог гледишта.

Уз ове претпоставке придодата је и једна мера, која је требала да сузбије напредовање проституције, на име установљен је санитарско полицијски надзор за све женске, за које се докаже да ван ових домова блудниче.

Али као што се брзо показало, све ово није било у стању да задржи један социјални процес, који је прелазно и преко свију државних установа и преко осталих брана, које су му постављане.

Проституција је напредовала и ван јавних домова у тој мери, да је, и њој правилима од 31. јуна 1900. год. СМ 6974, којима су замењена правила од 29. фебруара 1884. године, признато право постојања и трпљења, дакле и ван јавних домова.

Према тачкама 12. и 22. ових правила, женскиње које се само пријави за санитарско-полицијски надзор, или је под овај стављено од стране власти по т. 1. истих правила, не кажњава се за блудничење, ако не вређа остале прописе ових правила, који су унесени за чување јавног морала.

Како се, у осталом, ово зло у опште и не да искоренити законским и принудним мерама, то је оваква солуција овога питања и разумљива.

Али се одмах мора признати, да је народно здравље доведено у озбиљну опасност.

По тврђењу компетентних лекара, начин, на који се сада врши лекарски преглед проститутака и по јавним домовима и приватним становима, не даје никакве гаранције за сузбијање венеричних болести.

Оне се шире и напредују, да нам је младеж скоро упропаћена, нарочито од сифилиса, чије се зле последице преносе на далеко потомство.

Треба, дакле, обезбедити сигуран лекарски преглед како над женскињем, које је по јавним домовима и под санитарско-полицијским надзором, тако и над свом оном приватном услугом по домовима, за коју се докаже да се одала разврату.

Отуда друштву прети скоро већа опасност него из јавних домова, јер се домаћа послуга, под заштитом служитељске исправе, склања од прегледа, а у непосредном је додиру са нашом мушком младежи.

Сем овога, што се има очекивати од акције власти и њене бриге, мора се радити и другим средствима, да се сузбије зло, које нам прети.

Ту не сме бити лажне стидљивости, него гледајући истини у очи треба ангажовати и јавност и школу и цркву и све, да за то зло сазна и велико и мало.

Поред других настава, лекари би већ у петом разреду гимназије требали да држе часове и износе сву страхоту, коју доносе венеричне болести.

Треба установити читава удружења за приватан надзор над послугом и омладином, који би свакоме умном грађанину и грађанки намећу дужност, да води рачуна о сваком незрелом члану друштва као о своме рођеном, и та би узајамност услуга и контроле донела огромне резултате.

Кад целокупно друштво настане у томе правцу, да с једне стране обелодањује власти све развратнице које су без санитарско-полицијског надзора, а с друге стране да се води рачуна о кретању омладине ма чија она била, обавештавајући брзо родитеље и интересоване о погрешкама њихове младежи, онда ће и здравствене прилике нашега народа и подмлатка бити другчије.

Понављамо: кад се проституција као једно друштвено зло не може ни искоренити ни ограничити, онда бар да се од ње бранимо свима културним средствима, која друштву стоје на расположењу.

Та борба мора да се води на живот и смрт, и ако је знатан број оних, који устају против санитарско-полицијског надзора, као мере, која унижава достојанство жене.

Ова последња мера мора бити само савесно извођена, како се не би насртало на приватне домове и честите женске, а где год није тај случај, изводити је са свом строгишћу.

Она је, као што смо напред нагласили, изазвала у Енглеској читав покрет т. зв. „аболционизам“, и знатно ограничила тамо надзор над проституцијом, али није нашла погодног земљишта у другим земљама.

Ма да је главни покретач „аболционизма“, г-ђица Јозефина Бутлер, пропутовала све знатније земље и држала јавна предавања против надзора и права насилног лекарског прегледа ипак се, сем Енглеске,

није у томе погледу учинила томе покрету никаква концесија.

Налази се, да су тврђења заступника о унижавању достојанства жене и ограничавања њене равноправности са мушкињем, неоправдана, јер је мање зло, које држава чини поједином женскињу том неправдом, кад би се она апсолутно признала као тачна, од зла, које трпи друштво од проституције без надзора и контроле власти.

Мора се, веле ови други, општи интерес држављана и човечанства дићи изнад интереса појединаца, што је са свим и оправдано.

Упоредо са појавом „аболиционизма“, јавило се у Европи питање: на какав ће се начин спречити трговина са женскињем, које се врбује за јавне куће, и која је радња добила у нас нарочито име „бело робље“.

Ова је трговина узела тако широких размера, да су у разним земљама поникла читава удружења, која помажу државе у борби против ове трговине.

Иницијатива ових удружења прихваћена је доцније и од самих држава, и до сада је одржано неколико међународних конгреса, на којима се траже путеви и средства, како ће се ова трговина сузбити.

И Србија је суделовала на једном од тих конгреса, примајући и готовост и обвезе, да ову трговину сузбија, која је, последњих година знатно напредовала у Угарској, како у извозу за Јужну Америку, тако и за Цариград.

По угледу на државу, наше би друштво и само требало да оснује удружења са задатцима да се женска младеж не само сачува од несавесне трговине, него и од моралног посртања.

Дим. С. Налајић

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

БОЖИЋ НА КОСОВУ

Као оно бујица, кад полети са високих планинских литица и руши све што нађе пред собом, тако су и наши храбри војници за два дана сломили турску силу, и преко широких равни Лаба и високих окомака Копаника, избилли на Косово.

Ушав у дубоку јесен живота, ја нисам био сретан да са пушком у

руци будем међу првим осветницима Косова, него сам као чиновник остао са службом у позадини.

И то је била једна од значајних дужности, јер је оним херојима, што прелажаху Шару и Проклетију, са задатком да избију на обале Јадрана, ваљало спремити хране и дотурити муниције.

На томе послу остао сам на једној од саобраћајних тачака на старој српско-турској граници.

Опијен успесима, што их је учинила наша војска, ја нисам ни осећао, да су дани рођења сина божјега већ били на прагу, али кад је већ то било ту, моју душу притиште неко суморно осећање.

Ја сам се враћао у своје детињство и сећао како сам тај дан проводио код својих родитеља, прелазно преко доба момаштва као преко рђавог сна и у низу најлепших слика поређао све године, у којима сам као отац дочекивао са својом децом овај големи дан.

Ове године нисам могао бити са својима, јер је ваљало дићи дужност изнад личних осећања, и гледати на оне, што тамо далеко по албанским гудурама стоје пред грлићима непријатељских пушака.

Али ако се није смело рачунати са тако големим растанком од дужности, могао се употребити један дан, да се оде на Косово, наше освећено Косово.

А Косово је била моја давнашња жудња. Ја сам хтео очима да видим место где је заљуљан основ наше старе државе, место на коме су се крст и топуз најодсудније сукобили.

На сам дан Божића кренуо сам се на пут.

Добро обучен и са добром запрегом, ја се нисам освртао на хладан зимски дан.

Спуштајући се са преполачких висова у лабску раван, ја сам осећао да прелазим у земљу наше историје, наше некадашње славе.

Коњи су јурили халовито, и ја сам промицао поред села и ханова као у калејдоскопу.

Приближавао сам се већ гвозденим мосту на Лабу.

Баш пред самим мостом беше мала колебица, где су становали војници и чували мост од повреда, и отуда до мене допираше један звонак мушки глас. То неко певаше „Рождество твоје“.

Тај глас био је за мене глас сирене. Ја нисам могао проћи а дане свратим у ту колебицу, где се још под тежим и материјалним и душевним приликама прославља дан Христово рођења.

Уставио сам кола и ушао у колебу.

На средини ове бејаше мала ниска трпеза са упаљеном воштаницом. Око ње стајаше 5—6 гологлавих војника III позива, који свршаваху молигву и певаху песму, која ме је и скинула с кола.

Са братском љубављу ја сам овим људима честитао празник и пожурно да продужим пут тамо за Косово, за Косово.

Већ бејаш на измаку тенешдолског кланца. С леве стране спуштају се огранци Драгора, а десно пуца непрегледна раван — то је Косово!

Колико је болних успомена избилло у мојој души, колико је радосних тренутака овладао њоме!!

Мета мога пута бејаше Муратово тулбе. Тамо сам се упутио. Тамо, где је бесмртни Милош распорио Мурата, где је пала глава светога цара Лазара, где је пала елита српскога народа онога времена, тамо је за мене било право Косово, и ја сам журио тамо.

Обилазећи повијарце Драгора, ја на једанпут угледах тулбе.

Његови мрки зидови и оловни кров одбијали су се незгодно и тужно о снежну белину, и моја је уобразиља сликала догађај косовски у свима његовим детаљима.

Као да сам гледао несретне унутарње прилике нашега народа онога времена.

Неслога и раздор оних, који су требали да предњаче у љубави према земљи с наше стране, а сложна, млада и организована војска турска с друге стране.

Под таквом разликом имао је да се подели мегдан и репи: ко ће остати на Балкану: Срби или Турци, јер других држава више и не беше.

И удариле су се војске.

Као бесни оркан ударали су они Срби, чија љубав према земљи беше већа од љубави ка животу. Просецали су читаве путове својим снажним десницама кроз редове Турака, и већ их нагонили у бегство.

Али тада, о судбино, кад пада Мурат под ударцима Милоша, кад се све клони у корист српског

оружја, тада један Вуковић малаксава и напушта бој, а други Бранковић и не улази у исти, и на разбојишту се чују очајни крици рањеника: Србије нема више!!

Заузет овим осећањем дуже, ја нисам ни приметио да су кола већ била пред тулбетом, докле кочијаш не понови: тулбе.

И ако сам осећао неку одвратност према овоме споменику, што га је дигао победилац да овековечи своје успехе, ја сам ипак ушао да видим гроб Цара, чију је утробу извадио својим ножем бесмртни Обилић, и то је била нека утеха мојој души за све несреће, које су сналазиле српски народ.

Уморен и пугом и душевном борбом, ја сам потражио одмора.

И колико сам био радостан, кад ми чувар тулбета рече, да се ту налази вод војника који чувају тулбе.

Ја сам похитао њима.

То беху војници XI пука II позива. Људи добри и честити.

И ако далеко од својих, они су се постарали да овај дан домаћински прославе.

По љубазности, којом се Срби одликују, они и мене позваше да им будем гост, што сам ја драговољно прихватио.

Кад сам се после подне кренуо за Приштину, војници изађоше да ме испрате.

Не знам зашто, али кад пођох они у један глас запеваше „Рождество твоје“, и ја сам већ био далеко од Мазгита, а до мене су још допирали гласи ове песме радости и трнули онамо ка „Гази Местану“ и Милутиново граду.

Под утисцима ове песме ја сам се прибирао и душа је моја оживљавала.

Ја сам гледао освећено Косово; слушао и певао на њему песму Христова рождества; пролазио путевима којима су некада јездили наши краљевци и цареви са својим витезовима; ја сам гледао ослобођену браћу, како радосно и слободно прослављају дан; ја сам већ стварао велику Србију, и тамо на крају хоризонта гледао у једну тачку, одакле се мојој уобразиљи јављао син божји са узвиком: Српство ће бити уједињено.

МАТЕО ФАЛКОНЕ

ПРОСПЕР МЕРИМЕ

Матео Фалконе становао је у једној усамљеној кућици пред шумом Порта Вечија.

Једнога дана, он мораде отићи послом са својом женом Ђузепом у Порто Вечију, оставивши код куће свог сина Фортината, коме беше десет година.

После неколико часова, по одласку родитеља, Фортинато чу изненада неко удаљено пушкарање.

Ускоро бану пред кућу један плапинац покривен дроњцима, блед, изнурен, једва се држећи; био је рањен.

То беше један прогнаник, који је наишао на заседу.

— Ја сам Ђијането, рече он, војници ме гоне, не могу даље бежати, сакри ме!

Фортинато, знајући да је дужност гостопримства света, сакри Ђијанета у пласт сена.

Неколико тренутака доцније, шест војника, предвођени наредником Гамбом, стигоше задувани пред кућу малог Фортината.

Гамба, који беше ујак Фортинатов, узалуд покушаваше да од њега дозна место где се скрио Ђијането.

Напоследку наредник извади из свог џепа сребрни часовник, који је вредео десет талира; па, опазивши да се очи малог Фортината засветлеше угледавши часовник, рече му, држећи часовник обешен о крај скупценог ланца: „Где! ти би имао овакав исти часовник, обешен о твом оковратнику, и ти би се шетао улицама Порта Вечија, горд као паун, а пролазници би те питали: „Колико је часова?“ а ти би одговарао: „Погледајте на мој сат!“

— Кад одрастем, рече Фортинато, мој ујак, каплар, купиће ми сат.

— Да, али син твог ујака има већ један, али не овако леп као овај, вере ми. Међутим он је млађи него ти.

Дечко уздахну.

— Па лепо, рече Гамба, желиш ли да овај сат буде твој?

Али се Фортинато насмеја горко и рече:

— Зашто ми се подсмевате?

— За Бога! рече Гамба. Ја се не подсмевам. Реци ми само где је Ђијането и овај часовник је твој.

Фортинату се оте један осмех сумње и, упревши своје црне очи у очи свога ујака, труђаше се да се из њих увери о истинитости ових речи.

— Не носио више ових еполета, викну Гамба ударивши се по истим, ако ти не дам овај сат, али под условом, да прокажеш Ђијанета! Ови војници су сведоци, ако ја то не испуним.

Говорећи то, он толико приближи часовник, да је скоро додиривао бледе образе детиње.

По изразу детињег лица, видело се, да му се у души води огорчена борба између жудње и поштовања гостопримства.

Његове наге груди снажно се дизаху, као да му је недостајало ваздуха. Међутим часовник се клапти, окретао и неколико пута додириваше му нос. Напоследку мало по мало и његова се десна рука подиже к сату; врхови његових прстију додириваху га; он га напоследку узе у руке, као да га је оцењивао, ма да Гамба није пуштао крај ланчев. Кадран¹⁾ се преливао у најлепшим бојама. Капак је према сунцу блистао као ватра...

Искушење беше врло јако...

Фортинато диже своју леву руку на коју се био наслонио и показа палцем, преко рамена, пласт сена.

Гамба то разумеде и пусти крај ланчев.

Фортинато се осети сопственик овога часовника; диже се са лакоћом јелена и удаљи се десетак корака од пласта, кога војници својим кундацима испреметаше.

Не потраја дуго, а из сена се показа Ђијането сав крвав, с ножем у руци; он је покушавао да се одржи на ногама, али изнемогао од ране не могаше; и он паде.

Наредник се устреми на њега и истрже му штилет. Притом га свеза врло чврсто, ма да је Ђијането био јако изнемогао.

Тада се појави Матео Фалконе са својом женом. Разумевши да је Ђијането био ухваћен издајом Фортинатовом, осети да му је част увређена једним таким неделом и да му страшна љутња испуњава душу.

Он је стајао тако запањен, не могавши изговорити ни једне речи.

Дете посматраше плашљивим погледом час мајку, а час оца, који

¹⁾ Плоча на сату за цигаре.

наслоњен на своју пушку, по-
сматраше гневним погледом.

— Лепо си почео! рече напо-
слетку Матео мирним гласом али,
страшним за онога, који га познаје.

— Оче мој! повиче дете бри-
знувши у плач, као да је хтело па-
сти на колена. Али му Матео викну:
»Даље од мене!« И дете се удаљи
неколико корака од оца, јецајући.

Бузена се приближи. Она беше
опазила ланац од часовника, чији
је крај извиривао из Фортинатове
кошуље.

— Ко ти је дао овај часовник?
унита га она строгим гласом.

— Ујка Гамба, следоваше од-
говор.

Матео шчепа сат и тресну га
о земљу тако јако, да се разлупа
у безброј парчади...

— Ово је дете, рече он, прво
у нашем племену, које је учинило
издају.

Јецане и трзање Фортинатово
сад се појача.

После неколико тренутака Ма-
тео, као да би решен на нешто
страшно, пребаци пушку преко ра-
мена и пође путем у шумицу, по-
звавши Фортинату да га прати. Дете
послуша. Бузена стаде пред Матеа
и шчепа га за руку.

— То је твој син, рече она дрх-
ћућим гласом, гледајући га право
у очи, као да је читала, шта му се
у души збива.

— Пустите ме, одговори Матео;
ја сам му отац.

Бузена загрли свога сина и врати
се у колебу плачући.

Међутим Матео иђаше стазом до
двеста корака и заустави се до је-
дне мале јаруге, где се сиђе.

Он кундаком своје пушке ко-
паше земљу, која беше врло мека
и лака за копање.

Место му се учини врло погодно
за његову ствар.

— Фортинато, рече Матео, стани
пред овај велики камен.

Дете учини како му је запове-
ђено, затим клече.

— Помоли се Богу! рече Матео.

— Оче мој, оче мој, ти ме не-
ћеш убити.

— Помоли се Богу! понови он
страшним гласом.

Дете је очитало молитву врло
слабим гласом.

— Је си ли свршио?

— Ох! оче мој, смилуј се! Ја
то више никад нећу урадити.

Он би још говорио, али Матео
запе пушку и рече лаганим гласом:
»Нека ти Бог опрости!«

Дечко покуша да обгрли ноге
свога оца, али Матео окину и Фор-
тинато паде мртав на земљу, не
пустивши ни гласка.

Не гледајући никако у леш, Ма-
тео се врати кући, да донесе мо-
тику, да би закопао свога сина.

На неколико корака пред кућом
срете Бузепу која му викну плач-
ним гласом: »Шта си учинио?«

— Правду!

Превео с франц.
Б. Ј. М.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Драг. Матић деловођа општине
горњо-топличке упутио је актом од
29. новембра ове године питање
овакве садржине:

— По т. бр. 1. таксене тарифе
закона о таксама у вези са чланом
10. тач. 5. и чланом 13. правилника
за извршење поменутог закона, так-
са за државну касу полаже се у
маркама на све писмене преставке
као што су молбе, жалбе, допуште-
ња, одобрења итд. Међутим тач. 7.
члана 10. поменутог правилника гла-
си, да се такса за општинску касу
полаже у напред у готовом новцу
осим такса по т. бр. 370. за осуде
по званичној дужности и по т. бр.
376., 377. и 381. које припадају др-
жавној каси, не означавајући и по-
себну таксу за правни посао по
т. бр. 339. истог закона. — Пита се:
које таксе треба општински судови
да наплаћују у маркама у корист
државне касе, и треба ли сам опш-
тински суд или са одбором у по-
четку године да пропише начин за
наплату таксе из кога има да се
види, колико се и по коме пред-
мету има таксе наплаћивати за опш-
тинску а колико за државну касу?

Одговор:

На све писмене или протоколар-
не преставке или молбе у опште,
по којима власт не мора да издаје
нарочито писмено решење напла-
ћује се такса од 1. динара, кад се
подносе Краљу и Народној Скуп-
штини а од 0.50 динара кад се под-
носе свима осталим властима. Овај
пропис односи се само на државне
и самоуправне, окружне и среске,
власти, а не и на општинске, јер
се за такве акте код општинских

власти наплаћују нарочите таксе,
које се полагају у готовом новцу у
напред, осим такса по т. бр. 370.
за осуде по званичној дужности,
т. бр. 376., 377. и 381. које се нак-
надно полагају. Ове таксе из по-
следња три поменута броја таксене
тарифе не наплаћују се у корист др-
жавне касе, како је у питању пре-
стављено, већ у корист општинске
касе, а у тачки 7. члана 10. пра-
вилника за извршење закона о так-
сама те су таксе поменуте изрично
због тога, што се оне не наплаћују
у готовом новцу за општинску касу
у напред већ после свршеног посла
такође у готовом новцу и за опш-
тинску касу; то су таксе за изви-
ђање и пресуђење иступа по зва-
ничној дужности, таксе за извршење
пописа по забранама и по извршним
пресудама и решењима, таксе за
извршење пресуда или решења, и
таксе за санитарско-комисијски пре-
глед стана, радње, радионице и дру-
гих локала, ако се прегледом утврди,
да су влажни или нездрави за ста-
новање или бављење у њима. —
Међу таксе пак које општинска власт
наплаћује за државну касу долази:
такса из т. бр. 339. за потврду уго-
вора, облигација, признаница и у
опште исправа од вредности до две-
ста динара закључно; такса из т. бр.
366. за правни посао при поравнању
пред судом пре поведеног спора ако
нема исправе, по којој је такса на
правни посао у корист државе пла-
ћена; такса из т. бр. 110. за сточне
пасоше и уверења о својини и здрав-
љу стоке. Ове таксе општински су-
дови мора да наплаћују у маркама.
— Начин, како се таксене марке
лепе и поништавају, прописује у
границама позитивних законских
прописа Министар финансија по са-
слушању Управе Државних Моно-
пола и Државног Савета правилима,
која се утврђују Краљевим Указом.
На основу тога прописан је пра-
вилник за извршење закона о так-
сама, и тач. 7. члана 10. тога пра-
вилника предвиђено је, да начин
контроле за наплату општинске так-
се прописују општински судови а
да то одобрава Министар Финансија.
Дакле, према поменутом правилнику
треба сам општински суд, без опш-
тинског одбора, да пропише на-
чин контроле за наплату општин-
ске таксе, и то не сваке године,
па да прописе своје пошаље Мини-
стру финансија на одобрење; али

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А Б И Б Л И О Т Е К А

треба при томе да пази, да не прекорачи границе своје власти, јер општинска власт не може одлучивати, како је у питању представљено, колико се и по каквим предметима има так е наплаћивати за државну а колико за касу општинску, пошто ова питања могу да се расправљају само при примени закона на конкретне случајеве, изузимајући оне случајеве, за које постоји изрично законско овлашћење општинској власти, да ова за извесно време одређује неке општинске таксе (на пр. таксе из т. бр. 396. и 397. закона о таксама).

* * *

Милутин Руменић, деловођа општине ратарске, актом од 28. новембра ове године упутио је два питања овакве садржине:

— 1. Пресудом општинског суда од 3. априла ове године кажњено је једно лице са пет дана затвора и четири месеца полицијског надзора за дело из § 391. кривичног закона. Пресуда је оптуженоме саопштена 4. априла ове године, и он је жалбу противу пресуде предао општинском суду 8. истог месеца, дакле четврти дан, услед чега је општински суд решењем од 3. јуна ове године жалбу одбацио као неблаговремено поднету. И противу овога решења кажњени је изјавио жалбу, али првостепени је суд решењем од 22. августа ове године жалбу одбацио као неумесну и оснажио решење општинског суда. Решење првостепеног суда је саопштено кажњеноме лицу, и оно је стављено у затвор, али је испред чувара побегло и тек после два месеца ухваћено и понова стављено у затвор. Пита се: да ли се кажњеноме лицу четворомесечни надзор полицијски рачуна од дана саопштења одлуке првостепеног суда, од дана првог хапшења, или од дана када је понова у затвор стављено?

2. Да ли имају право гласа на општинском збору за избор општинских часника они, који су уведени у гласачки списак, али који се налазе под полицијским надзором?—

Одговор на прво питање:

Пад крадљивцима, који се кажњавају по § 391. кривичног закона, може се изрећи и казна полицијског надзора, који не може трајати дуже од годину дана ни

краће од четири месеца. И овакав полицијски надзор састоји се у следећем: 1. који је на ту казну осуђен, за одређено у пресуди време не сме се удаљити никуда изван атара села или вароши, у којој живи, без знања и одобрења надлежне полицијске власти (само у случајевима преке потребе може му надлежни кмет на своју одговорност дозволити, да може у оближње општине отићи и то само онда кад у месту нема полицијске власти); 2. осуђени мора бити ноћу од одређеног до одређеног времена, које полицијска власт определи, у своме обиталишту, или мора онде на преноћиште долазити где му се одреди; и 3. осуђеном се може за дотично време претрести кућа и његова притежања свакад кад месни кмет или полицијска власт то нареди. Већ и по томе, а и што је према § 12. и 310. кривичног закона полицијски надзор казна, мора се узети, да та казна не почиње тећи у погледу извршења од дана када се кривац стави у затвор или од дана кад после бегства понова буде затворен, већ од дана када затвор буде издржао. Сем тога у § 320. б. кривичног закона напоменуто је, да и за полицијски надзор који се изриче над иступним крадљивцима важи пропис из § 37. в. кривичног закона. Овај пак законски пропис предвиђа, да одређено време полицијског надзора почиње тећи од извршене или опрштене главне казне. — Дакле у питању означеном лицу полицијски надзор треба рачунаги од дана пуштања у слободу после издржаног затвора.

Одговор на друго питање:

На општинском збору имају права гласа сви пунолетни грађани, чланови општине, који плаћају држави најмање петнаест динара непосредног пореза годишње, рачунајући ту и стални државни прирез без обзира на то, да ли су порезу платили или не, и који буду записани у азбучни списак, а доцније међу тим не буду изгубили право гласа према члану 32. закона о општинама, по коме немају право гласа на општинском збору поред страних поданика и они српски грађани: који су осуђени на робију док се не поврате у права, који су осуђени за преступе на гу-

битак грађанске части за време док траје та казна, и који су у затвору или притвору за злочинства или преступе, који повлаче и губитак грађанске части. Према томе јасно је, у којим случајевима они, који су осуђени поред других казни и на казну полицијског надзора, немају право гласа на општинском збору кад је реч о кривцима осуђеним за злочине или преступе. Што се тиче иступних криваца, који су осуђени и на полицијски надзор, они имају право гласа на општинском збору и за време трајања те казне већ и по томе, што нису изузети од учешћа на збору и што се полицијски надзор као казна за иступна дела састоји у ономе, што је означено у § 37. а. под тачкама а, б и в. кривичног закона, где није предвиђено одузимање права гласа.

к.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА, КАСАЦИОНОГ СУДА, И ВИШИХ ВЛАСТИ

Пропис I одељка § 10. зак. о средским и град. судовима има се тако разумети, да су по њему и за извиђање кривица судски кажњивих по закону о шумама, надлежне средске и градске судије, где ове постоје.

(Одлука Опште Седнице Касац. Суда од 11. Септ. 1912. год. Бр. 9139).

Господин Министар Правде тражио је од Касац. Суда да да своје мишљење о томе: да ли је смисао § 10 зак. о градским и средским судовима такав, да су средски судови, где они постоје, надлежни за ислеђење кривица по закону о шумама или да су зато и даље надлежне полиц. власти? Касациони је Суд у општој својој седници од 11. Септ. 1912. г. Бр. 9139. нашао: »до појаве закона о средским и градским судовима првостопени су судови приватна злочинства и преступљења (т.ј. осим оних, која званичници државни у званичној дужности учине ислеђивали и судили само на тужбу полицијске власти, сем оних преступљења и злочинства, која би се пред самим судом догодила, која су сами судови ислеђивали и пресуђивали, или других, која су специјалним законима одузета од полиц. власти. То се јасно види из § 6.

кр. суд. пост. По § 19. ист. пост. полиц. је власт била гогово једина надлежна за ислеђење злочинстава и преступљења. У овом зак. пропису надлежност полиц. власти за ислеђење злоч. и преступљења није ограничена на ова или она злочинства и преступљења, пити искључиво на злочинства и преступљења из II части казненог законика, већ је у опште наређено: које власти извиђају злочинства и преступљења, па је прописано да су то полициске власти, које су даље према § 157. и 158. крив. суд. пост. по свршеном ислеђењу или прекидале истрагу, или подносиле суду тужбу, према резултату истраге. Према изложеном полициске су власти већ по самим наведеним наређењима закона о поступку судском у кривич. делима биле надлежне за извиђање свију злочинстава и преступљења у опште, која нарочитим, специјалним законима нису изузета из надлежности полиц. власти, а и оних која су специјалним законима дати у надлежност полиц. власти. Ово је овако све било до појаве закона о истражним судијама од 27. априла 1890. год., када је, као што се у чл. 1. реч. закона вели: за извиђање престапа и злочина по казном судском поступку, као и за остале послове у овом закону (о истраж. судијама), заведено звање истражних судија, који су по чл. 18. ист. зак. били надлежни да ислеђују престапе и злочине по прописима казненог судског поступка, изузимајући ислеђење штампарских кривица. Овим законом о истражним судијама, дакле, одузето је од полициске власти ислеђење свију иступљења и злочинстава и пренето у надлежност истражних судија, сем ислеђења штампарских кривица, према чему су истражне судије биле надлежне и за ислеђење оних злочинстава и преступљења за која су до тада биле надлежне полиц. власти по прописима којих специјалних закона, јер су, по чл. 18. зак. о истраж. судијама, изузете биле само штампарске кривице, а друге не. — Када је 1894. год. суспендован закон о истраж. судијама, онда су полиц. власти опет постале надлежне за ислеђење злочинстава и преступљења у оном смислу како је напред изложено. Законом пак о установи средских и градских судова ова надлежност за

извиђање злочинстава и преступљења пренесена је у надлежност средских и градских судова, исто онако и у истом смислу, као што је раније та надлежност од полиц. власти пренета на истражне судије, јер и сад установом средских и град. судија изузето из њихове надлежности само извиђање штампарских кривица, исто онако, као што је то раније, законом о истраж. судијама, било изузето од истражног судије, док се међутим, ни онда, а ни сада ништа не вели за кривице по другим специјалним законима за извиђање којих су биле надлежне полициске власти, како по самим тим законима, тако и по прописима крив. суд. поступка, што значи да су и за извиђање ових кривица надлежне средске и градске судије, где ове постоје.

Истина, у § 10. закона о сред. и град. судовима надлежност њихова опредељена је на истраге злочиних и преступних дела предвиђених у II части крив. законика, али из свега наведеног јасно се види намера законодавца, да ислеђење кривичних дела суђење којих спада у надлежност првостеп. судова, одузме од управне и преда судској власти. То се види како из напред наведеног, тако и из писма г. Мин. Правде, којим је упутио на мишљење Државном Савету пројект закона о градским и средским судовима, из датог мишљења Државног Савета, а и из говора г. Министра Правде и других народних посланика приликом начелне дебате о поменутом закону.

У осталом, не би било оправдано, да се на пр. преступна дела од мање важности и којима се више вређа приватни интерес, а казне се само на тужбу прив. тужиоца, да се извиђање таквих дела одузима од полиц. власти, а да јој се и даље остављају у надлежност извиђања кривице по специјалним законима, које се казне по званичној дужности и којима је више угрожен јаван интерес, као што су кривице по закону о шумама. Са наведених разлога Касац. Суд је дао мишљење: *да се пропис I. одељка § 10. зак. о средским и градским судовима има тако разумети да су по њему и за извиђање кривица судски кажњивих по закону о шумама, надлежне средске и градске судије, где ове постоје.*

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Један уцењивачки трик. — У првокласном хотелу једне швајцарске бање настанио се недавно један елегантно обучен назови доктор медицине из Јужне Америке. Тражио је и чинио познанства са удатим дамама из првих финансијских кругова, испод руке им је нудио своје лекарске услуге и савете, те тако користио прилику да их заведе. При том је умео тако да удеси ствар, да је дотичну даму неопажено фотографисао у што је могуће више компромитујућој ситуацији.

Пошто би таква дама затим отпутовала, добијала би од злочинца писмо, са приложеном малом фотографијом, у коме је стављао дами у изглед, да ће другу копију фотографије послати њеном мужу, ако му ту и ту суму не би послала на извесну адресу. Изгледа да су даме и исплаћивале тражени новац.

Тек после извесног времена изашло је дело на видело, те је ускраћен злочинцу даљи његов »занат«. У истом хотелу, где је био и »Американац«, једној дами (коју изгледа да је такође преварио) нестане златан сат, а собарица баца сумњу на »доктора«, и у његовој соби заиста буде нађен украдени сат. Тим поводом власт претресе и остале кофере осумњиченога, те том приликом нађе поменуте фотографије и кореспонденцију, која га је одала.

Фингирано убиство ради добијања осигуране суме. — Д-р Флоршиц саопштава у часопису за лекарске стручњаке један интересантан случај. Један је човек нађен мртав у својим колима, са конопцем о врату и везаним рукама на леђима. Узело се да ту постоји дело убиства, па су такво мишљење дали и лекари који су леш секцирали. Па ипак је била изречена и сумња да је посреди дело самоубиства, пошто је умрли био на велику суму осигуран, а био је баш пред материјалном пропању. Али судска истрага није нашла никакве полазне гачке за ову поставку, те мати покојникова добије сву осигурану суму.

Пу четири године доцније осигуравајуће друштво анонимним путем добије два оригинална писма покојникова, којима је овај молио примаоца, да га по извршеном самоубиству веже и тако га метне у

кола, не би ли се тако помислило да ту постоји дело убиства.

Анонимни пошиљалац додао је и своје спроводно писмо, у коме каже, да је покојника нашао обешеног на одређеном месту и да му је учинио по жељи. После свега тога наравно да је мати морала вратити сву осигурану суму.

Шта младе девојке у Њу-Јорку не треба да раде. — Једне дрезданске новине изnose под овим насловом врло занимљиву белешку која лепо карактерише стање покварености у Њу-Јорку, због кога се и оваквим мерама противу ње мора борити.

Крсташки рат противу трговине с белим робљем, који се и сада са највећом живошћу води у Америци, показао је страховита открића у распрострањености трговине са женскињем у Њу-Јорку и у рафинираниости метода спомоћу којих се хватају жртве.

Да би се младе девојке освестиле и увиделе шта не треба да раде, више њујоршких хуманитарних друштава израдила су један велики опомени плакат, па су га прикуцали на видним местима по свима железничким станицама и у сваким трамвајским колима.

Међу многобројним опоменама, које су на том плакату исписане, налазе се и ове:

Девојке никад не смеју застати, да би помогле каквој жени која би пред њиним ногама на улици пала у несвест; при том се пре одмах има девојка обратити ком полицајцу, да би он збринуо потребну помоћ.

Никада девојке не треба да слеђују позиву за посећивање какве недељне школе или библијскога часа, ако тај позив потиче од непознатог човека, па ма тај непознати био и каква побожна сестра или калуђерица, шта више и кад би носио свештеничко одело.

Девојке не треба никада да прате никакву непознату женску, па ма та непозната била обучена и као болничарка; никада не треба да верују приче које им причају људи које добро не познају, нарочито ако кажу како је неко од њихових најближих изненада се тешко разболео, јер то је један од најобичнијих трикова трговаца са женскињем.

Девојке не треба никако да примају чоколаду или јело ма које вр-

сте, као ни да миришу цвеће које им нуди ко страни; тако исто не треба да купују мирисе и слаткише од разних летећих торбара, који ту робу носе по кућама од врата до врата, јер се у тим стварима обично налазе средства за преношење лица у бесвесно стање. —

Веровање у вештице у Италији. — Из Флоренције јављају за један интересантан случај веровања у вештице.

Пред кривични суд у Флоренцији изведена су четири сељака из Арнотала под тешком оптужбом, да су покушали да спале једну жену. Наиме, они су били тврдо уверени, да је злехуда Фаустина Були права вештица и да је спомоћу своје чаролијске моћи ослепила једну сељанку из Гравиље.

Између те две жене једном се породила свађа, па је том приликом Фаустина у јарости рекла: »Да Бог да ослепила!« Али жалостан случај је хтео, да тако наружена жена заиста и ослепи.

Место да се то приликом природним узроцима, чврсто се држало да је то последица вештичких чаролија. Једнога дана, кад је Фаустина случајно пролазила поред куће следе сељанке, задржи је муж ове и захте од ње да скине своје чаролије следе жене. И слепа жена јаросно је викала из куће: »Ти си ме омађијала! Сад ми мораш вратити вид!«

Узалуд је Фаустина одговарала да је она за све то невинна и да јој и поред најбоље воље не може повратити вид. Муж следе жене није јој поверовао, већ је позвао у помоћ три своја суседа.

Та четири човека увише вештицу у једно ћебе и баш кад су хтели да је метну у једну усипану пећ да је изгору, запомагање ове сиротице зачуше и други суседи. Тако би осујећен план ове четворице људи.

Суд им је признао као олакшавајућу околност умањену урачуљивост. Тако је и казна испала сувише блага. Сва су шесторица осуђена на по шест месеца затвора, и ако је државни тужилац тражио петоструку казну.

Ометање истраге. — Пре кратког времена у Таухи код Лајпцига нађен је на улици један пекарски шегрт, по изгледу у бесвесном

стању, а поред њега је нађен и његов повређен велосипед. Пекарски еспан лежао је растурен око њих; — његов капут био је разноврсно исечен, а цепови од панталоне били су извучени напоље и изврнути. Под таквим околностима морало се узети да ту стоји дело извршене похаре над шегртом. Кад је шегрт пренесен у стан његовог газде, тек му се после неколико сати повратио говор, те је испричао како су га напала два непозната човека, да су га задавили за врат и да му је тако нестала његова готовина од две марке.

Приликом поновних унакрсних питања шегрт је брзо запао у противречности и најзад се нађе побуђен да призна, да је он, још на дан пре тога, изгубио свој новац и да је цео разбојнички напад измислио.

Изгледа да је дечко био под утицајем читања скандалозне литературе и да му је отуда потекла идеја за све ово.

Време пред судом. — Изнећемо неке занимљиве случајеве из којих се иследник може поучити о значају научног испитивања времена по правосуђе.

Један чиновник буде окривљен за дело разбојништва на основу исказа једне старе жене, која је тврдила да га је дотичног дана видела у 3 сата ујутру, и ако је била већ позна јесен. Пошто су његови домаћини били на путу, чиновник није могао доказати *alibi*. Сва средства за оправдање осумњиченога оптала су. Најзад овоме паде на памет да запита метеоролошки институт о томе колико је била јасна она ноћ када је дело извршено. Одговор је гласио, да је дотична ноћ у то доба била тако мркла, да је била искључена свака могућност да је тужиља могла по њој видети и познати човека. На основу тога извештаја суд је ослободио осумњиченог чиновника, коме је био у питању цео живот.

У другом једном случају требало је већ да буде осуђен газда једног стана да је у њему сам извршио паљевину, кад једном судији, који се из задовољства бавио астрономијом, паде на памет да запита краљевски метеоролошки институт у Берлину каква је јачина била сунчеве топлоте тога дана и да ли је

она сама могла произвести запаљивост које ствари у соби оптуженога. Поменути институт дао је извештај, да су његови апарати тога дана показивали усипане сунчеве зраке. Тим поводом даља је истрага дошла до резултата да окривљени буде ослобођен.

И ветар у прилици игра важну улогу пред судом. Нарочито је важан ветар код паљевина, кад се н. пр. тврди да је ватра произашла од варнице са суседног земљишта, или у таквим случајевима где долази слух или одјек у питање.

Паљевине по поруцини. — У Њу-Јорку је ухапшен паликућа Исидор Штајн, те услед његових исказа следећу сада многа даља апшења. Државни тужилац поднео је пет нових оптужби, међу којима је једна и противу Фремана, агента за осигурање од пожара.

Штајн је изјавио, да га је више од хиљаду становника јако насељеног источног дела вароши Њу-Јорка молило да њихове куће запали, како би добили осигуране премије.

У кућама у којима је вршена паљевина, најпре су понаместане и обешене кобасице испуњене бензином, које су приликом пожара експлодовале, те даље ватру распростирале.

Штајн је на првом свом саслушању признао, да је сам лично запалио преко 200 кућа, а иследна власт ставља на терет тој злочиначкој организацији око 1000 пожара и паљевина.

У овоме је још најинтересантнији тај амерички начин паљевина средством бензина у кобасицама.

Редак мотив за паљевину. —

Пре кратког времена објављен је овај редак случај који се десио у америчкој држави Индијани.

У Евансвилу се десио читав низ паљевина штала у којима су биле краве. Најзад буде пронађен као кривац један човек од 46 година старости. Раније на њега није пала сумња за то што је изгледао поштен и простордачан, и ако је баш тамо где је он радио и наднично, увек избијала ватра, која је уништавала штале и рогату марву.

Кад је упитан о побудама његових дела, злочинац је изјавио: да радо слуша кравље рикање од страха у запаљеним шталама.

„То је била за мене музика“, отворено је признавао злочинац.

Пада у очи релативно велика старост злочинчева, јер су паликуће обично млади људи. Радост због ватре, радост због причињене штете, освета и т. сл., то су обични мотиви за дела паљевине. Али овде је мотив акустички моменат кравље рикања од страха у запаљеној згради.

Ново поље рада за полицијског пса. — У једним дрезданским новинама изашла је белешка, у којој се износи, како је у Бишофсверду (Саксонска) један трговац дао полицијском псу да по једном у радњи заборављеном женским муфу пронађе његовог сопственика. Полицијски пас је отишао трагом, којим га је водио мирис са муфа, и ускоро је ушао у кућу једног лекара, где је пронађена сопственица муфа, која се необично обрадовала проналаску изгубљеног муфа.

На ту се могућност до сада није мислило, а она се несумњиво даје и даље разрадити. За сада се полицијски пас употребљавао већином само за проналажење кривичних случајева.

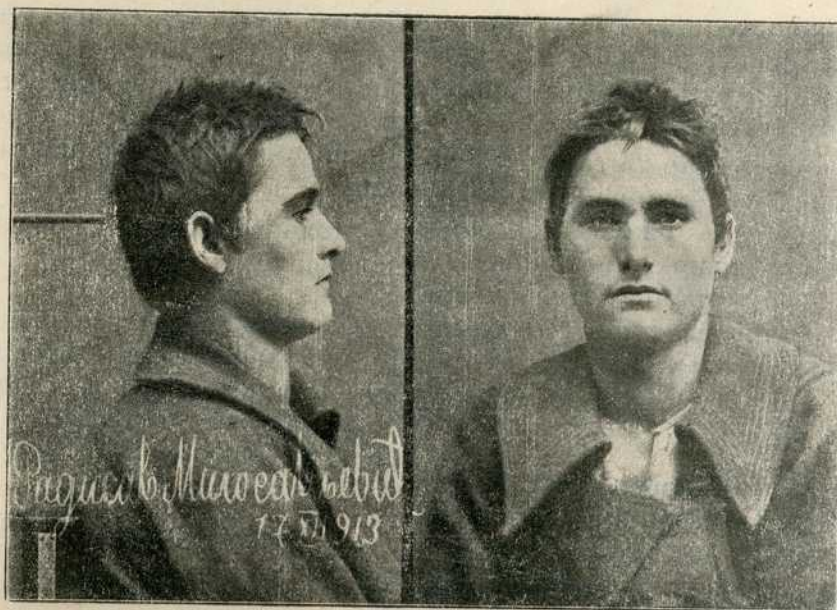
Д. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију слику износимо, изјавило је код Управе града Београ-

Пре неколико дана на Краљевом Тргу у Београду Радисав је ухапшен у скитњи и приведен Управи, где је даље изјавио: да је у Београд дошао пре пет месеци и да је за то време наднично на разним местима, а најдуже се задржао код Мите Ставрића, оvd., који ради са колима. У моменту апшења Радисав није имао при себи никаквих исправа. Он даје о себи врло чудновате податке: да је родом из А.-Угарске; да је у Београд допутовао железницом, но не зна место откуда је пошао; да је железницом прешао преко једне велике ђуприје; да је и писмен, јер у селу његовом није било учитеља, као и да је од скора тамо дошао неки учитељ Светозар; да у селу нема цркве, али црква у њему живи поп Самило; на пијаци, вели даље он, идемо у Бежановац, који је најближи његовом селу. За фамилију своју каже да има оца и четири сестре, и да живе у селу. Најчудноватија је његова последња изјава о томе, да је он о Ускресу ове године у своме селу из пушке убио Милића Јанковића, који је тукао његовог оца.

Радисав је стар око 17 година, средњег раста, слабе конструкције, косе смеђо-густе, очију зеленкасто-жућкастих, врата високог, мало гушаст, чела мало косог, леђа носа правих, јагодица развијених. Од особенних знакова има: а) на средини леве обрве белегу од посеко-тине у облику праве линије величине 1 сантиметар; б) на корену

да, да се зове **Радисав Милосављевић**, из Црнућа у А.-Угарској (?). малог прста десне руке има посеко-тину неправилног облика, вели-

чине 4 сантиметра. Радисав је у веома похабаном оделу; увек иде спуштене главе, те изгледа незнатно погрбљен.

Како се о овом лицу ништа позитивно не зна, нарочито одакле је и у колико су његови наводи тачни, то се износи његова слика с препоруком полицијским и општинским властима: ако ма шта сазнаду о њему да то одмах доставе Управи града Београда с позивом на њен акт бр. 41901. Нарочита се пажња скреће властима срезова: качерског и таковског, јер је велика вероватноћа да је он отуда, а стоји и јака сумња, да је Радисав родом из Сабанте у срезу левачком, где је извршио какво казниво дело, па отуда побегао.

ПОТЕРЕ

Танасије Радојковић, зв. „Товрљан“, коцкар из Краљева, чију слику износимо, решењем крушевачког првостепеног суда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због покшаја убиства, али се налази у бегству.

Танасије је стар 24 година, жућкасто-зелених очију; на левом крају леве обрве има ожиљак од ране, неправилног облика, величине 2,5 см.; на левој страни потиљка има белегу од посекогине, у облику криве линије, величине 2,5 см.

Акт крушевачког првостепеног суда Бр. 14440.

Михаило Милосављевић-Вокић, зв. „Митко“ из Ђуниса, извршио је опасну крађу, па затим побегао.

Михаило је стар 30 година, средњег раста, по лицу рошав.

Акт крушевачког градског и средњег суда Бр. 4427.

Недељко Стојковић, зв. „Сутон“, надничар из Ужица, кажњен је са месец дана затвора због крађе, али се налази у бегству.

Недељко је стар 29 година, средњег раста, очију смеђих, лица дугуљастог, косе смеђе.

Депеша начелства округа ужичког Бр. 6144.

Димитрије Радосављевић, Циганин-скитач, из Соколове, извршио је опасну крађу, па затим побегао.

Димитрије је стар 18 година, раста средњег, у оделу грађанском, на ногама има опанке.

Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 5046.

ТРАЖЕ СЕ

Марко Марковић, из Церове, 23. пр. м-ца нестао је на путу Ариље-

Церова и до сада се није могао пронаћи. Он је стар 48 година, малог раста, сувољав, приномањаст; на себи има зубун и чакшире од црног сукна, на ногама опанке и на глави шубару.

Депеша начелника среза драгачевског Бр. 11518.

Светозар Томић, из Лознице, који је био као шегрт у Београду, 30. пр. м-ца нестао је, те га отац Светомир тражи. Светозар је стар 12 година, риђе косе, округла лица, на глави носи качкет.

Акт кварта савамалског Бр. 10891.

КРАЂЕ СТОКЕ

Непознати крађивци украли су Драгољубу Васпљевићу, из Мечковца, једнога **коња** маторог 9 година, длаке затворено-доратасте, високог 1'30 м., гриве и репа подшишаних.

Депеша начелника среза крагујевачког Бр. 15290.

Непознати крађивци украли су Првулу Сорићу, из Михајловца, једнога **коња** маторог 9 година, длаке црвено-доратасте, у десно уво ровашеног.

Акт начелника среза брзо-паланачког Бр. 8452.

Непознати крађивци украли су Костадину Милутиновићу, из Бобовишта, једну **кобилу** матору око 8 година, длаке доратасте, чарапасту у обе предње и десну задњу ногу, висине око 1'45 м., са жигом „К“.

Депеша начелника среза алексиначког Бр. 14705.

МАНГУП СТОКА

У атару општине грлишке налазе се две мангуп **кобиле** са једним **ждребетом**. Једна је кобила матора 12 година, длаке бело-зеленкасте, у десно уво ровашена, а друга је матора 5 година, длаке доратасте, на леђима има белегу од убоја седла; ждребе је маторо 8 месеца, длаке алатасте.

Акт начелника среза зајечарског Бр. 15854.

У атару општине залоговачке ухваћена је једна мангуп **крава**, матора 8 година, длаке врране, рогова кукастих, без роваша.

Депеша начелника среза темнићског Бр. 11974.

УХВАЋЕН

Александар Милојковић, „Санда“, коцкар из Јагодине, чија је потерница изашла у 46. броју „Полицијског Гласника“ од ове године ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

